

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра філософії і педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри

Шабанова Ю.О. _____

«29» січня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія науки та професійна етика»

Галузь знань	09	Біологія
Спеціальність	091	Біологія
Освітній рівень		Доктор філософії
Освітньо-наукова програма		Філософія
Статус		Обов'язкова
Загальний обсяг		4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю		Диференційований залік
Термін викладання		2-й семестр
Мова викладання		українська

Викладачі: проф. Шабанова Ю.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія науки та професійна етика» для докторів філософії спеціальності 091 «Біологія» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2020. – 15 с.

Розробник – проф. Шабанова Ю.О.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 091 Біологія (протокол № 1 від 18.01.2020).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	7
6.1 Шкали	7
6.2 Засоби та процедури	7
6.3 Критерії	8
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	11
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	11

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-науковій програмі «Біологія» спеціальності 091 Біологія здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни З1 «Філософія науки та професійна етика» віднесено такі результати навчання:

ПР1	Оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
-----	--

Мета дисципліни – формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» наукового мислення шляхом усвідомлення сутнісного контенту філософії науки, її становлення в рамках світової та вітчизняної філософської думки, а також тенденцій сучасних наукових парадигм.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	зміст
ПР1	ПР1.1-31	Усвідомлювати соціальні процеси в житті людини, що зумовили виникнення наукового типу світогляду;
	ПР1.2-31	Розрізняти зміст наукової парадигми класичного, некласичного та постнеокласичного періодів та синтетично використовувати в наукових дослідженнях;
	ПР1.3-31	Залучати філософську методологію та загальнонаукові методи до здійснення власного наукового дослідження
	ПР1.4-31	Застосовувати критичне мислення та креативне бачення еволюційних процесів наукового розвитку для визначення аналітики та узагальнень на абстрактному рівні;
	ПР1.5-31	Усвідомлювати етичний модус наукової діяльності як визначальної складової наукової свідомості.

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	Здобуті результати навчання
З2 Іноземна мова для науки і освіти (англійська/німецька/французька)	здобувати мовні компетентності, достатні для використання пакетів прикладних програм, представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для написання іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	60	28	32	-	-	6	54
практичні	60	28	32	-	-	6	54
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	56	64	-	-	12	108

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	60
ПР1.1-31	1. Наука як предмет філософського аналізу	6
	1.1. Сутність філософії її призначення в культурному становленні суспільства та людини	
	1.2. Філософія і наука: точки взаємодії	
ПР1.1-31	1.3. Предмет та завдання філософії науки	
	2. Наука як специфічна сфера діяльності людини	
	2.1. Основні аспекти філософського вивчення науки Наукове та ненаукове. Паранаука. Лженаука.	
ПР1.3-31	2.2. Міфологія, релігія, мистецтво в дотиках з наукою	6
	2.3. Різновиди науки	
	2.4 Ідеал та ознаки науковості	
	3. Методологічні новації античності і середньовіччя	
	3.1. Реконструкція міфологічного мислення Раціоналізації античної філософії. Перші зразки абстрагування і ідеалізації (Піфагор, Евклід)	
	3.2 Метафоричне смислоутворення античної натурфілософії	
ПР1.3-31	3.3 Методологічна реконструкція майевтики Сократа, теорії Платона, аналітики Аристотеля	6
	3.4 Методологічні настанови мислителів Середніх віків. Алхімія як прообраз цілісної науки	
	4. «Суверенітет» наукового методу	
	4.1. Пошук методу в добу відродження.	
ПР1.2-31	4.2.Гносеологічна революція новоєвропейської філософії. Раціоналізм (Декарт, Лейбніц) та емпіризм (Бекон, Гоббс) як основа новочасної науковості. «Натурфілософія» Галілея і Ньютона	6
	4.3. Теорія пізнання І. Канта	
	5. Основи наукової раціональності	
	5.1. Логічний позитивізм. Емпірична редукція	
	5.2. Логіко-філософські передумови концепції	
	5.3. Критерії демаркації. Принцип верифікації	
	5.4 Ідея кумулятивізму знання. Неопозитивістська концепція науки	
	5.5 Методологічний фальсифікаціонізм К.Поппера.	6
	5.6 Концепція наукових революцій Т.Куна	
	5.7 Тематичний аналіз науки Дж.Холтона.	
	5.8 Еволюціоністська модель розвитку науки (Тулмін, Хукер, Хахлвег та ін.)	

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ПР1.3-31	6.2. Ідеалізація і гіпотеза	6
	6.3. Емпірика в науці	
	6.4 Науковий факт	
	6.5 Знання та концепція розуміння	
	7. Історична зміна типів наукової раціональності	
ПР1.2-31	7.1 Класичний еталон науковості. Модерні та премодерні наукові моделі.	6
	7.2 Особливості науки некласичного періоду	
	7.3 Постнекласична наука. Обрії наукового моделювання та футуристичні перспективи метамодерну.	
ПР1.5-31	8. Наукова етика	9
	8.1 Наука як соціальний інститут	
	8.2. Науковий етос і орієнтації вченого	
	8.3. Проблема цінностей наукової діяльності	
	8.4 Структура і функція наукового товариства (школи)	
	8.5 Етичні основи дослідницької діяльності у викликах сучасності	
	8.6 Корпоративна культура науковця	
ПР1.4-31	9. Колоквіум : Сучасні настанови науки	9
	9.1 Світоглядні основи квантової фізики	
	9.1. Філософські основи теорії фізичного вакууму	
	9.2. Епіологічна парадигма науки	
	9.3. Постматеріалістична парадигма сучасної науки як футурологічна перспектива	
	9.4 Холономна концепція науки	
	9.5 Етичні основи дослідницької діяльності у викликах сучасності	
	9.6 Корпоративна культура науковця	
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ		60
ПР1.1-31	1.Наука і суспільство	4
ПР1.2-31	2. Наукова раціональність її характеристика та різновиди	4
ПР1.1-31	3.Піфагорейський союз як прообраз наукової школи	4
ПР1.1-31	4.Закони логіки Аристотеля як основа теоретичного доведення.	4
ПР1.3-31	5.Середньовічна парадигма науки	4
ПР1.1-31	6.Проблема співвідношення теоретичного та емпіричного в пізнанні	4
ПР1.2-31	7.Філософське розуміння поняття техніки, у тому числі у матеріалознавстві	4
ПР1.2-31	8.Класична, некласична та постнекласична парадигма науки	4
ПР1.1-31	9. Проблема людини в філософії науки	4
ПР1.5-31	10. Екосвідомість сучасного науковця	4
ПР1.5-31	11. Етика наукових дискусій	4

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ПР1.5-31	12. Міжкультурна комунікація в науковому середовищі	4
ПР1.5-31	13. Етика та протокол наукових семінарів та захисту дисертацій	4
ПР1.5-31	14. Академічна доброчесність дослідника	8
РАЗОМ		120

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів вищої освіти.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності здобувача за вимогами НРК до 9-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	Аналітичні роботи за темою	Діалогічне спілкування та вирішення проблемних питань під час лекції	Виконання поточних індивідуальних завдань	визначення середньозваженого результату поточних завдань
практичні		виконання завдань під час практичних занять		Виконання реферату
	індивідуальні завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання аналітичних завдань за кожною темою. Практичні заняття оцінюються якістю виконання реферату та індивідуального завдання

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком дескрипторам, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожного дескриптора НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача вищої освіти ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для освітньо-наукового рівня вищої освіти (подано нижче).

**Загальні критерії досягнення результатів навчання
для 9-го кваліфікаційного рівня за НРК**

Інтегральна компетентність – здатність особи розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономіта відповідальності	Показник оцінки
Знання		
♦ концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; - критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
♦ спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; ♦ започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - оновлювати знання; - інтегрувати знання; - провадити інноваційну діяльність; - провадити наукову діяльність	95-100
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономіта відповідальності	Показник оцінки
академічної доброчесності ♦ критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь незадовільний	<60
Комунікація		
♦ вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому; ♦ використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях	Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова: - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. Комунікаційна стратегія: - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції; - використання іноземних мов у професійній діяльності	95-100
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та	60-64

Дескриптори НРК	Вимоги до знань, умінь, комунікації, автономіта відповідальності	Показник оцінки
	комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	
	Рівень комунікації незадовільний	<60
Відповідальність та автономія		
<ul style="list-style-type: none"> ◆ демонстрація значної авторитетності, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності; ◆ здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення 	Відмінне володіння компетенціями: <ul style="list-style-type: none"> - використання принципів та методів організації діяльності команди; - ефективний розподіл повноважень в структурі команди; - підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); - стресовитривалість; - саморегуляція; - трудова активність в екстремальних ситуаціях; - високий рівень особистого ставлення до справи; - володіння всіма видами навчальної діяльності; - належний рівень фундаментальних знань; - належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок 	95-100
	Упевнене володіння компетенціями автономності та відповідальності з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень автономності та відповідальності незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійний комплекс
Дистанційна платформа Moodle.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

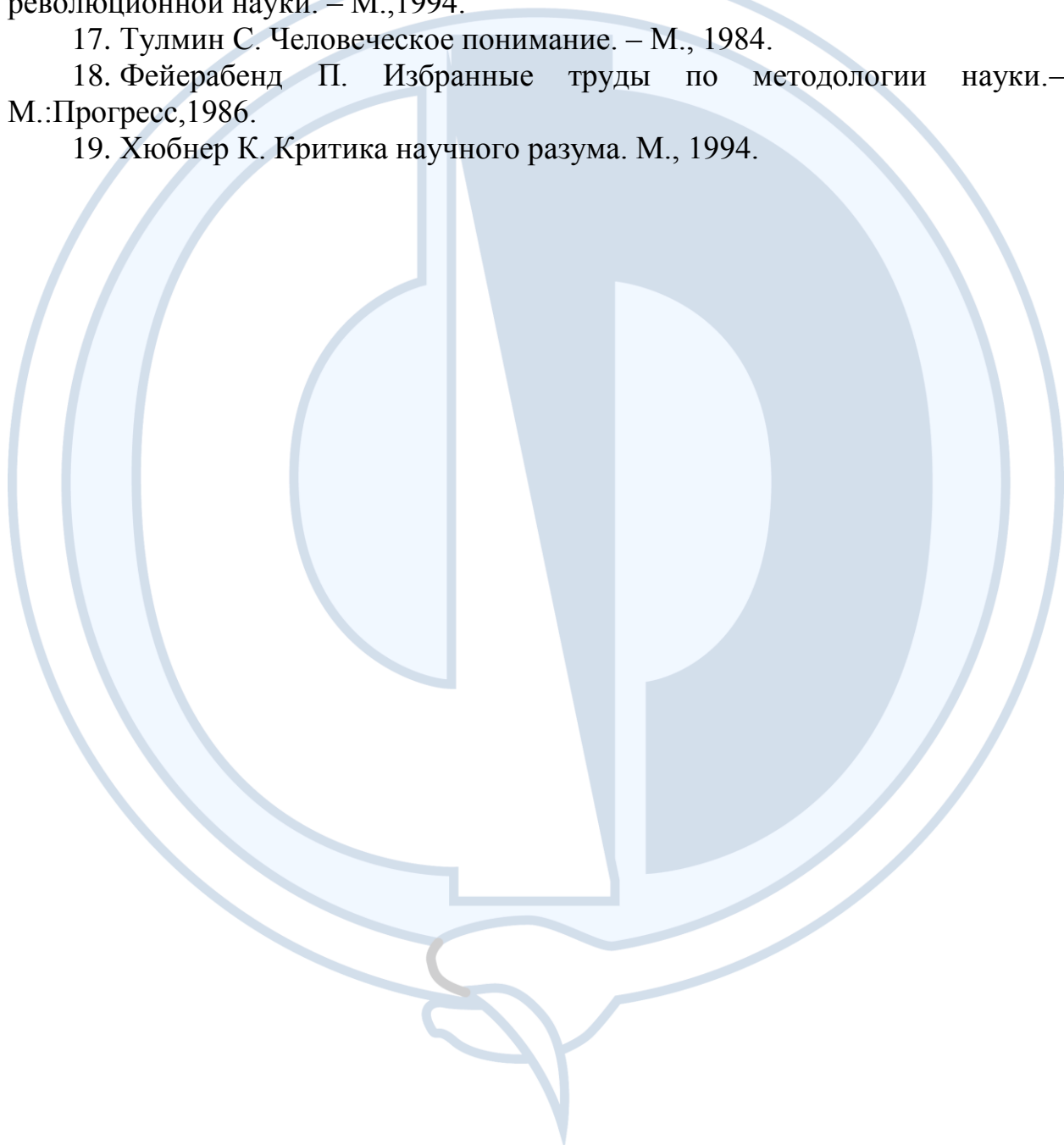
1. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І.Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. – 76 с.
<http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream>

2. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І.С. Добронравової. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf>
3. Кузь О. М. Філософія науки : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків: ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2017. <https://philarchive.org/archive/CNEPOS-2>
4. Петінова О. Б. Філософія науки: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2018. – 213 с. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2132/1/Philosophy%20of%20science%20a%20manual.pdf>
5. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с. <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilovepdf-compressed.pdf>
6. Кохановский В. П. Философия и методология науки: Учебник для выс-ших учебных заведений. — Ростов н/Д., 1999.
7. Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология. М., 1998.
8. Философия и методология науки: Учебное пособие для студентов выс-ших учебных заведений / Под ред. В.И.Купцова.М.,1996.
9. Степин В.С., Горохов В.Г., Розов М.А. Философия науки и техники: Учебное пособие для высших учебных заведений. М.,1995.
10. Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учебная хрестоматия. М., 1999.

Додаткова література:

1. Гайденок П.П. Эволюция понятия науки. М.: Наука, 1987.
2. Добронравова І.С. , Сидоренко Л.І., Петрущенко С.П., Шашкова Л.О. Філософія науки / Навчальний посібник.– К: Знання України, 2002
3. Ильин В.В. Критерии научности знания. М., 1989.
4. Касавин И.Т., Сокулер ЗА. Рациональность в познании и практике. М., 1996.
5. Кохановский В. П. Философия и методология науки: Учебник для выс-ших учебных заведений. — Ростов н/Д.: «Феникс», 1999. - 576 с.
6. Кримський С.Б. Наукове знання і принципи його трансформації.– К.:Наукова думка,1974.–205с.
7. Лебедев С. Л. Современная философия науки. М.: Академический проект, , 2007.
8. Степин В.С. Философия науки. Общие проблемы. М:Гардарики, 2006.
9. Шабанова Ю.О. Системний підхід у вищій школі / Підручник. – Д.: НГУ, 2014. - 120 с.
10. Кун Т. Структура научных революций. – М.,1975.
11. Лакатос И. Избранные произведения по философии и методологии науки — М.: Академический Проект; Триста, 2008.

12. Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ. – М., 1995.
13. Мамардашвили М. Стрела познания (набросок естественно-исторической гносеологии). – М., 1997.
14. Поппер К. Логика и рост научного знания. – М., 1983.
15. Рассел Б. Человеческое познание: его сфера и границы. – К., 1997.
16. Тулмин С. Выдерживает ли критику различие нормальной и революционной науки. – М., 1994.
17. Тулмин С. Человеческое понимание. – М., 1984.
18. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. – М.: Прогресс, 1986.
19. Хьюбнер К. Критика научного разума. М., 1994.

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Філософія науки та професійна етика» для докторів філософії
спеціальності 091 Біологія

Розробник: Юлія Олександрівна Шабанова

У редакції автора

Підготовлено до друку
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
4960050, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19